

Кључ за одређивање породица, родова и врста дикотиледоних биљака
(Републичко такмичење из биологије школске 2015/16. године – средњошколски ниво)

Кључ припремио проф. др Горан Аначков
Одабир врста проф. др Ружица Игић

Кључ за одређивање породица

1а	Зељасте, биљке	8
1б	Дрвенасте биљке, жбунови или лијане	2
2а	Листови прости	5
2б	Листови сложени	3
3а	Листови непарно перасти или трочлани, са ситним трновима, при бази лисне дршке са обе стране постављени су листолики израштаји	Rosaceae (27)
3б	Листови непарно перасто сложени, без трнова и крилатих израштаја при бази лисне дршке ..	4
4а	Режњеви листови (листићи) на кратким дршчицама. Цветови зигоморфни сакупљени у гроздасте цвасти	Fabaceae (37)
4б	Режњеви листови (листићи) на дужим дршкама, Цветови актиноморфни, биљка лијана	Ranunculaceae (15)
5а	Листови узано линеарни готово игличасти, распоређени наспрамно	Lamiaceae (45)
5б	Листови крупни на лисним дршкама, ободом тестерасто назубљени или режљевити	6
6а	Листови двојно тестерасто назубљени	Betulaceae (24)
6б	Листови цели, једноструко тестерасто назубљени или режљевити	7
7а	Листови цели или ситно оштро или тупо тестерасто назубљени	Rosaceae (27)
7б	Листови су цели, крупно тестерасто назубљени или режљевити	Fagaceae (22)
8а	Цветови сакупљени у главичасте цвасти	Asteraceae (48)
8б	Цветови појединачни или сакупени у цвасти другачијег типа	9
9а	Цветови са једном равни симетрије - моносиметрични (зигоморфни)	10
9б	Цветови са више равни симетрије - полисиметрични (актиноморфни)	12
10а	Цветови налик на две усне, листови прости распоређени наспрамно или наизменично	11
11а	Цветови налик на две усне, листови прости распоређени наспрамно	Lamiaceae (45)
11б	Цветови нису налик на две усне, листови дељени распоређени наизменично	Ranunculaceae (15)
10б	Цветови лептирасти, листови сложени (трочлани) распоређени наизменично	Fabaceae (37)
12а	Листићи крунице међусобно срасли	Solanaceae (40)
12б	Листићи крунице или простог цветног омотача (перигона) слободни	13
13а	Круница од четири наспрамна листића	Brassicaceae (25)
13б	Круница од најмање пет листића, или је цветни омотач прост (перигон), често од пет листића	14
14а	Цветови обавезно из два круга цветног омотача (чашица и круница). Круница од пет листића, листови на дугим дршкама трочлани	Rosaceae (27)
14б	Цветови из једног круга листића цветног омотача (перигон) тада их најчешће има пет. Уколико је цветни омотач из два круга листића, круницу гради и више од пет листића	Ranunculaceae (15)

Кључ за одређивање родова и врста

- 15а Лијане са перасто сложеним листовима. Режњеви листови су широко елипсични или јајасте, цели или грубо тестерасто назубљени ..... **павит, бела лоза *Clematis vitalba***

156	Зељасте биљке	16
16a	Цветови са једном равни симетрије - моносиметрични (зигоморфни)	17
16б	Цветови са више равни симетрије - полисиметрични (актиноморфни)	18
17a	Цветови постављени у растресите гроздасте цвасти. Круница плава, са зашиљеним израштајем (остругом). Листови дељени на узане, кончасте режњеве	жаворњак <i>Consolida regalis</i>
17б	Цветови постављени у узане гроздасте цвасти. Круница без зашиљеног израштаја (оструге). Листови прстасто дељени на уже или шире, режњеве	једић <i>Aconitum napellus</i>
18a	Цветни омотач са једним кругом листића (перигон)	19
18б	Цветни омотач са два круга листића (чашица и круница)	21
19a	Цветни омотач од најчешће пет зелених крупних листића	кукурек <i>Helleborus odorus</i>
19б	Цветни омотач од најчешће пет листића жутих или модрољубичастих	20
20a	Цветни омотач жут, биљка гола	анемона <i>Anemone ranunculoides</i>
20б	Цветни омотач модро љубичаст, биљка густо сиво длакава	саса <i>Pulsatilla vulgaris</i>
21a	Круница од 5 до 8 издужено јајастих жутих листића, листови прстасто дељени	љутић <i>Ranunculus acer</i>
21б	Круница од 10 до 20 узано линеарних жутих листића, листови дељени на танке кончасте режњеве	гороцвет <i>Adonis vernalis</i>
22a	Листови крупни, обрнуто јајасте, плиће или дубље перасто урезани, највише до две трећине ширине полулиске	храст <i>Quercus robur</i>
22б	Листови су јајасте, или елипсоидно издужени ободом цели или оштро тестерасто назубљени	23
23a	Листови су јајасте, ободом цели, по ободу густо трепавичаво длакави	буква <i>Fagus silvatica</i>
23б	Листови су елипсоидно издужени, ободом крупно оштро тестерати	питоми кестен <i>Castanea sativa</i>
24a	Листови троугласти до ромбични са дугим издуженим врхом	бреза <i>Betula pendula</i>
24б	Листови обрнуто јајасте на врху заокружени, тупи, са урезом на врху	јова <i>Alnus glutinosa</i>
25a	Круница од четири бела листића, плод срцаста љушчица	хоћу-нећу <i>Capsella bursa-pastoris</i>
25б	Круница од четири жута или четири ружичаста листића, плод је љуска	26
26a	Круница од четири жута листића	уљана репица <i>Brassica napus</i>
26б	Круница од четири ружичаста листића	ноћна фрајла <i>Matthiola bicornis</i>
27a	Зељасте биљке са столонима. Листови крупни трочлани на дугим дршкама. Цветови са пет белих латица	јагода <i>Fragaria vesca</i>
27б	Жбунасте и дрвенасте биљке. Цветови са пет латица.	28
28a	Жбунасте биљке листови трочлани или непарно перасти са ситним трновима по дршкама	29
28б	Дрвенасте биљке са простим листовима целог или ситно тестерасто назубљеним ободом	30
29a	Листови непарно перасти, залисци срастају са базом лисне дршке	дивља ружа <i>Rosa canina</i>
29б	Листови трочлани, лиске тупо режњевито назубљене	купина <i>Rubus caesius</i>
30a	Листови на кратким дршкама, јајасте, са кратким врхом, на наличју густо бело длакави	31
30б	Листови на дужим дршкама, на наличју голи	32
31a	Цветови појединачни на врховима грана	дуња <i>Cydonia oblonga</i>
31б	Цветови у цвастима	јабука <i>Malus domestica</i>
32a	Лисна дршка дужа од лиске, лиска сјајна	крушка <i>Pyrus domestica</i>
32б	Лисна дршка исте дужине или краћа од лиске	33
33a	Лиска издужена, линеарна до линеарно језичаста	бресква <i>Prunus persica</i>
33б	Лиска широко јајаста, јајаста или издужено јајаста	34
34a	Цветне дршке више пута дуже од цветова	35
34б	Цветне дршке до два пута дуже од цветова	36

35а	Лиска издужено јајаста, на лисној дршци испод лиске две црвене жлезде трешња <i>Prunus avium</i>	
35б	Лиска скоро срцаста са издуженим врхом	вишња <i>Prunus cerasus</i>
36а	Лиска издужено јајаста	шљива <i>Prunus domestica</i>
36б	Лиска скоро срцаста са издуженим врхом	кајсија <i>Prunus armeniaca</i>
37а	Биљке дрвенасте или жбунасте, цветови у густим гроздовима, листови непарно перасто сложени	38
37б	Биљке зељасте, цветови у главицама, или групама од неколико. Листови трочлани	39
38а	Цветови у густим viseћим гроздовима, бели или бледо ружичасти . багрем <i>Robinia pseudacacia</i>	
38б	Цветови у усправним гроздовима, бледо лила до љубичасти	сладић <i>Glycirrhiza glabra</i>
39а	Листови трочлани, цветови у главичастим цвастима, црвени	детелина <i>Trifolium pratense</i>
39б	Листови трочлани, режњеви урезани при бази, цветови бели, розикасти или бледо жути	пасуљ <i>Phaseolus vulgaris</i>
40а	Круница у облику точка са врховима који штрче или су повијени у назад	41
40б	Круница цевасто-звонаста, левкаста или левкасто-цеваста са кратким мало или не штрчећим врховима	43
41а	Цветови у цвастима	42
41б	Цветови појединачни на кратким дршкама	паприка <i>Capsicum annum</i>
42а	Режњеви листова грубо назубљени, цветови жути	парадајз <i>Solanum lycopersicum</i>
42б	Режњеви листова целог руба, цветови бели или бледо љубичасти кромпир <i>Solanum tuberosum</i>	
43а	Круница цевасто-звонаста, по ободу са јасним режњевима	велебиље <i>Atropa belladonna</i>
43б	Круница левкаста или левкасто-цеваста	44
44а	Цветови бели, појединачни, јасно полисиметрични (актиноморфни) , круница левкаста.....	татула <i>Datura stramonium</i>
44б	Цветови жућкасти, мало моносиметрични (зигоморфни), на круничним листићима изражени љубичасти нерви.....	буника <i>Hyosciamus niger</i>
45а	Жбунаста биљка - грм, листови узано линеарни, рубом повијени ка наличју. Круница плава до светло лила, двоусната, доња усна троделна, горња пљосната ..	рузмарин <i>Rosmarinus officinalis</i>
45б	Биљке зељасте или патуљасте жбунићи	46
46а	Прашника 2	дивља жалфија <i>Salvia pratensis</i>
46б	Прашника 4	47
47а	Листови издужено језичасти, длакави	дивља нана <i>Mentha longifolia</i>
47б	Листови узано елиптични, без изражене нерватуре	мајкина душица <i>Thymus marschallianus</i>
48а	Цвасти садрже само језичасте жуте цветове	маслачак <i>Taraxacum officinale</i>
48б	Цвасти садрже жуте цевасте цветове у средини и беле језичасте по ободу	49
49а	Листови цели, сакупљени у приземну розету	бела рада <i>Bellis perennis</i>
49б	Листови перасто дељени, режњеви узано кончасти	камилица <i>Matricaria chamomilla</i>